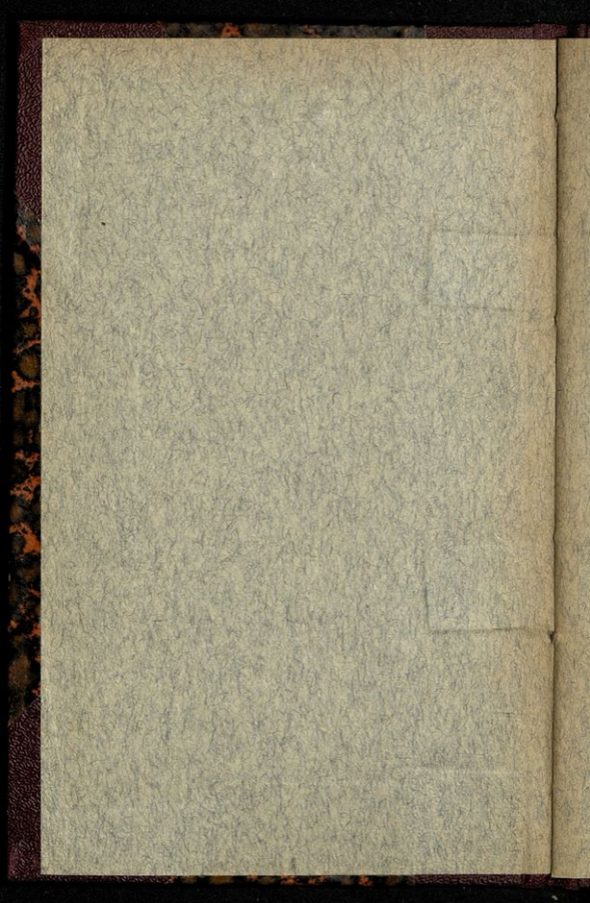
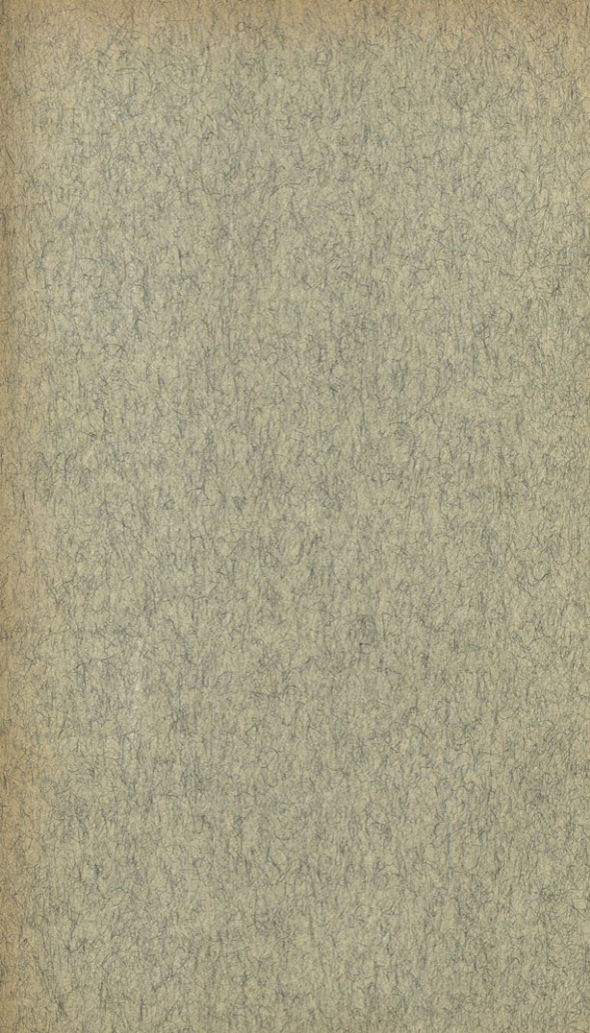
The image shows the front cover of a book. The spine and a portion of the front cover are bound in a dark brown, textured material, likely leather or cloth. The main part of the cover is decorated with marbled paper featuring a pattern of dark brown and black spots and veins on a lighter brown background. A small, rectangular, cream-colored paper label is affixed to the top left corner of the marbled area. The label is framed by a thin black border and contains the number '41276' printed in a black, serif font.

41276

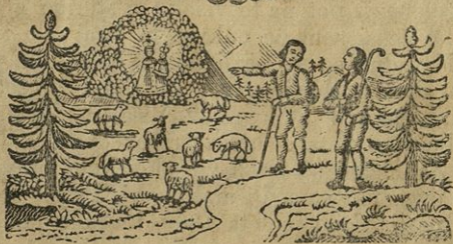

v
Zacelik

tega Mirakelna gnadjive podobe

M A R I J E

na sveteh Višarjah nasgornim
Koroškim.

Najti per Lukas Moschitz v Saifnitz.

41276

Veliko imamo romarski cerkvi po naši mili domovini slovenski, posebno pa taci, katere so posvečene ljubi materi božji, ker Slovenci Marijo posebno zvesto časté. Med temi cerkvami slovijo posebno svete Višarje ne samo po slovenskih, temuč tudi po sosednih nemških in laških deželah zavoli neštevilnih gnad in dobrot, katere so tam pobožni, romarji prejeli po prošnji naše mogočne pomočnice Marije.

Višarska gora, na kateri je to imenitno svetišče nebeške kraljice, stoji v kanalski dolini blizo krajnske, primorske in laške meje, in spada pod Žabniško faro. Že je pet sto let, kar hodijo leto na leto velike trume romarjev od bližnjih in daljnih krajev k ljubi devici Mariji na sveti Višarjih. Gotovo te bode mikalo, ljubi bravec! zvediti, kako in kdaj se je začel božji pot na to visoko in stermsko goro, posebno če si sam že enkrat ta kraj obiskal.

Navadno so se božji poti k čudovitim podobam device Marije po neki čudni prigodbi začeli. Taka je tudi pri sv. Višarjih. Začetek tega božjega pota se tako pripoveduje:

Žabničani so imeli že od nekdanj pravico svoje ovce pasti na Višarski gori. Pasel jih je lesni pastir. Bilo je leta 1360, ko neko saboto ni bilo ovac k večerni molži. Pastir leta po širokem gojzdu okoli, išče in kliče svoje ov-

čice, pa nikjer jih ne najde. Ves vpehan pride na verh gore, in tam najde svojo čredo! Pa glei-čudo! Vse ovčice okoli brinjevega germa kleče in se z mesta ne ganejo. Kaj mora mar to biti, si misli osupnjen pastir, ter bližej pristopi in v germ pogleda. Lesena podoba matere božje z usmiljenim Jezusom tam v sredi germa stoji! Sveta groza pastirja spreleti, ki ves ponižen poklekne in lepo podobo v roke vzeme. Poln veselja jo poljubi in sklene svojo srečo fajmoštru povedati in mu lepo podobo izročiti; pa komaj se na pot proti Žabnicam napravi, se vsa čreda v lepem redu za njim poda, in ga spremlja do farovša. Ljudi viditi to čudno procesijo od vsih hiš vkup lete slišat kaj se je tako čudnega na gori prigodilo. Fajmošter vzemejo podobo in prašajo farmane, kdo bi mar bil tisto na goro zanesel. Al nihče ne ve jim to povedati. To more pač kako posebno čudo biti, pravijo fajmošter, da so ovčice to podobo našle, in shranijo jo potem varno v svoj omar. Drugo jutro ovce ne dajo pokoja in ne morejo skoraj dočakati, da bi se jim hlev odperl. Hitro lete spet na goro k brinjevem germu, pa tudi podoba matere božje se znajde kakor poprejšni dan v sredi germa. To se je še tretjokrat prigodilo.

Ker se fajmoštru ta reč prečudna zdi, sklenejo to naznaniti svojemu višjemu duhovnemu pastirju, očaku ali patriarhu Oglejskemu, pod katerega je tedaj spadala Kanalska dolina v duhovskih rečeh. Tudi najdeno podobo pošljejo patriarhu in jih prosijo za svet, kaj da imajo storiti.

Patriarh se močno razveselijo slišati to čudno prigodbo, vzemejo podobo v svoje roke, in zavežejo poslancom: „Zidajte cerkev in postavite altar v čast ljube device Marije na tistem mestu, kjer ste to podobo našli.“

Berž so Žabničani začeli zidati cerkev na stermi višari, ker so si zvesti bili, da jim ne bode manjkalo pomoči pobožnih dobrotnikov. Že pri zidanju se je pokazalo, kako gnade poln bode ta kraj. Nek sleporojen mož je namreč berž spregledal, ko je želel kamenje nositi k zidanju nove cerkve. Ko je bila cerkev postavljena, so začeli romarji od vsih krajev hoditi na novi božji pot na sv. Višarjih. Njih terdno zaupanje do naše mogočne priprošnice Marije ni bilo zastonj. Sprosili so si potrebne pomoči v dušnih in telesnih potrebah in nadlogah. Hvaležnega serca so pravili duhovnikom na sv. Višarjih, kakšne gnade in dobrote so po priprošnji Marije device zadobili. V poterjenje svojih besed so prinašali verjetne spričebe svojih dušnih pastirjev, ktere se hranijo še do danesnjega dneva v farovžu Žabenskem. Spomin po Mariinej priprošnji na tem svetem mestu prejetih dobrot prihodnim časom okraniti in božjo čast povišati so se okoli leta 1765 natisnile nemške bukve, v kterih so popisani čudeži device Marije na sv. Višarjih. Ravno ta namen so imele razne table, ktere so hvaležni romarji v spomin in v zahvalo za razne prejete dobrote ob zidu romarske cerkve obešali. Pa še imenitnejši od vidnih čudežev v telesnih nadlogah so bili nevidni, kateri so se godili na dušah spokornih romarjev na prošnjo Marije, pribežališča grešnikov.—

Lepo sloveznost popisujejo Žabenske farne bukve, katera se je godila na sv. Višarjih pretečenega stoletja. Obhajal se je namreč leta 1760 spomin, da se je božji pot na ti sveti gori pred štiri sto leti začel. Zbralo se je tistega leta na praznik velike gospojnice 24 duhovnov na sv. Višarjih in neizrečeno velika truma romarjev. V slovezni procesji se je nesla čudapolna podoba matere božje okoli Višarskega verha. Kerški stolni prošt, baron Rehbah, so imeli ta dan veliko opravilo. Drug idan so peli sv. mašo Osoianski opat Roman in tretji dan opat Podklosterski Emilian. Pridigovali so te dni slovensko in nemško Trebički dekan Tomaseti, Naborješki fajmošter Valher in Pontabelski fajmošter Just.

Lepo je cvetel božji pot na sv. Višarjih, in močno slovel po sosednih deželah. Kdo bi bil mislil, kakšna nesreča ga bode zadela! Deželska oblast se je začela tedaj zlo vtikovati v duhovske reči, in prišla je leta 1786 cesarska zapoved, da se imajo romarske cerkve zapreti. Tudi Višarsko cerkev je ta nesreča zadela. Podoba matere božje in lepi altarji iz marmorja so se morali vsled te postave prenesti v Žabniško farno cerkev. Celo tlak vromarski cerkvi so morali izruti. Romarji pa vender niso se mogli odvaditi svojo pobožnost na sv. Višarjih opravljati; hodili so kakor popred, toda z žalostnim sercom k zapuščeni cerkvi. Njih priserčno zdihovanje ni bilo zantonj. Večkrat so že posiljali Žabničani in Trebičani prošnje do cesarja, da bi dovoljil božji pot na Višarsko goro, kar pride leta 1790, 15. septembra povelje blagodušnega cesarja Leopolda II, da naj se

podoba device Marije, katero so raz Višarj v Zabniško cerkev prenesli spet na svoje popiejšno mesto postavi. Z velikim veseljem se je izpolnil cesarjev ukaz, in cerkev je bila kmalo spet popravljena. Namesto starega glavnega altaja, ki je v Žabenski cerkvi ostal, so dali novega iz marmorja narediti. Tako je Marija spet zadobila svoje pevo prebivalšče katero si je sama izvoljila, da bi tam svojim zvestim častivcem sprosila obilnih dobrot. Spet so prihajale velike procesije romarjev od raznih krajev: prinašali so seboj tudi mnogo dragocenih darov za olepšanje podobe matere božje in romarske cerkve.

Všarska cerkev je vtegnila popred veliko manjši biti, kakor zdaj. Njeni najstarejši del je gotovo v gotiškem slogu sozidan presbiterij v katerem stoji glavni altar s čudapolno podobo. Pozlačene sreberne kroni blščite na glavi matere božje in nje božjega deteta. Sreberni plašč z zlatimi in srebernimi verižicami, biseri in drugimi darovanimi dragocenostmi ozaljšen pokriva čudovito podobo, ktera stoji na polumescu, obdana s srebernim lokom. Mnogo zlatih in srebernih daril zaljša prestol Mariin. Ob zidu presbiterija visi tabla nad tablo; nekatere izmed njih so prav izverstne, in opominjajo romarja terdno zaupati v mogočno priprošnjo Marije device. Razun glavnega altaja je še eden v čast Marije pomočnice, vstric prižnice postavljen, in dva lesena v stranskih kapelah, eden posvečen sv. Jožefu, drugi sv.

Ani. Na stropi ste dve prav lepe podobe namalane. Perva kaže beg Jožefa in Marije z božjim detetom v Egipt, druga pa prihod sv. Duha na binkoštni god. Nad vhodom v presbiterij bereš tote latinski nadpis:

**IN HOC LOCO MATER CHRISTI
INVENTA STETIT;**

to se pravi po slovensko: „Na tem mestu je stala najdena podoba matere Kristusove.“ Velike pišmenke latinskega nadpisa kažejo letno številko začetka božjega pota na sv. Višarjih, namreč: 1360.

Iz zvonika čuješ mile glasove treh vbranih zvonov; največi izmed njih, 22 centov težek, se je leta 1834 na goro spravil.

Razun farovža je še troje hiš za romarje; ker je pa posebno o velikih godovih za toliko ljudi, ki se tukaj shaja, še zmiram pretesno bilo, so dali zdajni Žabenski dekan, častiti g. Franc Kulnik, leta 1859 eno romarkih hiš za eno nadstropje povšati. Sploh se ceni število romarjev, ki od binkuš do roženkianske nedelje na sv. Višarje pridejo, okoli petdeset tavžent duš. Duhovske opravila opravljajo o delavnikih navadno štirji duhovniki; v nedeljah, velikih praznikih in shodih pa pridejo tudi bližni kanalski duhovniki na goro, spovedati pomagat.

Božji pot se začne vsako leto na praznik Kristusovega vnebohoda in terpi do perve ne-

delje oktobra, ali do roženkranske nedelje. Že koj v binkuštih pride veči del tistih romarjev, ki vsako leto v velikih procesijah prihajajo. Naj tukaj najiminitniši procesije naštejemo, ktere vsako leto ob določenem času dobajajo: V torek pred binkuštni pridejo slovenski Štajerci; v čertetek v tistem tednu pridete procesije Kranjcov in Korošcov iz Junske doline. Največi procesija pa pride binkuštni torek zvečer iz raznih krajev gornjega Štajerskega. Pridruži se tudi mnogo Koroscov iz Brežke, Šent-Vidske in Teržke okolice Pobinkuštni torek pridejo nemški Štajerci Graške okolice. V saboto pred sveto Trojico pride procesija iz Škofjeloke. V torek po prazniku svetega rešnjega Telesa pridejo Štajerci iz Obdala in Korošci iz Labudske doline. O svetem Lorencu pridejo romarji iz Ejbiswalda na Štajerskem. Med praznikoma svetega Lorenca in velike Gospojnice pride procesija iz Bovca na Primorskem. Na dan svetega Janeza Kerstnika pridejo procesije iz Žabnic, Ukev in Ovčjevesi; na ravno ta dan pridejo vsako drugo leto romarji iz Predvorske fare in bližnih krajev na Kranjskem. V nedeljo po svetem Jakopu pridejo Naborjetčani in Kokovljani.

Prav milo je viditi kakor procesije romarjev prihajajo in odhajajo. Ko so romarji pri tretjem križu zbrani, se da znamenje iz zvonika in triji ondotni duhovniki s cerkvenimi služabniki, ki bandera nesó, gredo romarjem naproti. Po kratkem nagovoru, v katerem jih

eden duhovnikov opominjo, kaj storiti imajo, da bode jim ta božji pot služi v zveličanje, gredó vsi v lepem redu proti romarski cerkvi. Naprej se nese križ, za njim pridejo device belo oblečene in z rožnimi venci na glavi. Za njimi se nesó bandera. Za timi gredo duhovniki in pevci, potem možje in žene. Gredése pojejo lavretanske litanije, alj se sv. roženkranc moli.

Posebno lep in ganljiv je vhod gornjih Štajercev, ki na binkuštni torek v mrako pridejo. Vsak ima prižgano svečo v roci. Počasi se pomikuje velika truma romarjev proti cerkvi. od ktere ji milo zvonjenje naproti doni. Device pojó, možje in žene pa molijo angelski roženkranc. Gledati cerkev od toliko lučic vso razsvetljeno, čudapolno podobo in gnadjivi altar ves blišeč, viditi romarje na kolenah pred Mariinem tronom klečati in od sladkega veselja svitle solze točiti, slišati njih močno donečo petje k slavi nebeške kraljice; to gotovo nobenega merzlega ne pusti. Od veselja in sladke pobožnost tudi v tvojih očeh solzice bliščè in neizbrisljiv ti ostane spomin tega večera. Tako spodbuje na tem svetem mestu eden drugega k pobožnosti in goreči molitvi. Živo občuti pobožni romar, da je zdaj zanj prijetni čas in dan zveličanja. Kako pazljivo poslušá beseda predigarja in spovednika, in ker ima pravi romar dobro pripravljeno serce, alj ne bodo zveličavni nauki, ki jih tu sliši, na takem rodovitnem polju, stoteren sad obrodili?

Romarji priporočujejo sami sebe, svoje

starši, bratje, sestre, dobrotnike in dohovnike mogočnemu varstvu Marije device. Zdihovaje in z glasnim jokom se ločijo pobožne trume od preljubljenega mesta.

Naj toraj pride sem, kdor hoče viditi pravo gorečo pobožnost in priserčno ljubezen do naše mile nebeške kraljice Marije.

Obiskali so ta romarski kraj leta 1832 8. septembra tedajni knežoškof Juri Majer; leta 1843 1. septembra knežoškof Vojijeh Lidmansky; leta 1859 naš sedajni mil, knežoškof Valentin Wiery.

O naj bi bil božji pot na svete Višarje vsim romarjem v zveličanje, v čast božjo in v božje matere Marije!

Lavretanske Litanije.

Gospod usmili se nas!
 Kriste, usmili se nas!
 Gospod, usmili se nas!
 Kriste, sliši nas!
 Kriste, usliši nas!

Oče nebeški, vsemogočni Bog,
 Sin vsega sveta rešnji Bog,
 Sveti Duh resnični Bog,
 Sveta Trojica en sam Bog,

} usmili se
 nas!

Sveta Marija,
 Sveta, mati božja,
 Sveta devic devica,
 Mati Kristusova.
 Mati milosti božje,
 Mati prečista,
 Mati prez madeža,
 Mati nedolžna,
 Mati presveta,
 Mati ljubezniva,
 Mati prečudna,
 Mati našega Stvarnika,
 Mati našega Odrešenika
 Devica modra,
 Devica častitljiva,
 Devica hvale vredna,
 Devica mogočna,
 Devica usmiljena,
 Devica verna,
 Podoba pravice,
 Sedež modrosti božje,
 Sačetek našega veselja,
 Posoda duhovna,
 Posoda časti vredna,
 Posoda vse svetosti,
 Skrivnostna roža,
 Turn kralja Davida,
 Turn slonokosteni,
 Hiša zlata,
 Skrinja mila in sprave,
 Vrata nebeške,
 Zgodnja danica,

za nas Boga pros!

Zdravje bolnikov,
 Pribežališče grešnikov,
 Tolažnica žalostnih,
 Pomoč kristjanov,
 Kraljica angeljev,
 Kraljica očakov,
 Kraljica prerokov,
 Kraljica aposteljnov,
 Kraljica marternikov,
 Kraljica spoznovavcov,
 Kraljica devic,
 Kraljica vsih svetnikov,
 Kraljica brez madeža izvirnega, greha spočeta,
 Jagnje božje, ki grehe sveta odjemleš; zanesi
 nam, o Gospod!
 Jagnje božje, ki grehe sveta odjemlješ; usliši
 nas, o Gospod!
 Jagnje božje, ki grehe sveta odjemlješ; usmili
 so nas, o Gospod!

Kriste, sliši nas!

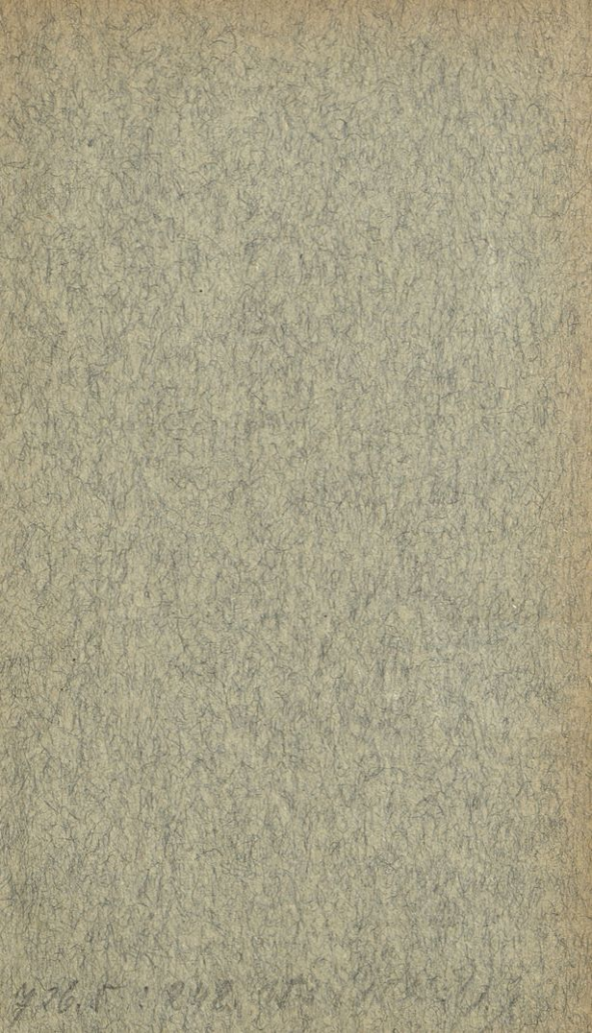
Kriste, usliši nas!

Oče naš i. t. d. Češčena si Marija! i. t. d.

za nas Boga pros!

no. 1856

476.5 : 248. 100

C081SS x042x00

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000429950

